

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมืองพะเยา
จังหวัดพะเยา*

THE DEMOCRATIC POLITICAL CULTURE OF COMMUNITY LEADER
IN PHAYAO MUNICIPALITY, PHAYAO PROVINCE

¹พระชนันท์พิภพ อริยมณี (ธณภักดิ์ภูเกตุ) PhraChananphiphat Ariyameti (Thanaphatphakdekul),

²พระครูโสภณปริยัติสุธี (ศรีบรรดร ธีรธมโม) Phrakhrusophonpariyatsuti (Sribandon Thiradhammo),

³สมยศ ปัญญามาก Somyod Panyamak,

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phayao Campus, Thailand

Corresponding Author E-mail: chananphipach9193@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา 2) เพื่อเปรียบเทียบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา และ 3) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นประชากรที่มีสิทธิเลือกตั้งทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น จำนวน 391 ท่าน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้สถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่นและผู้นำชุมชนในพื้นที่ จำนวน 25 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมือง จังหวัดพะเยา อยู่ในระดับสูงที่สุดทุกด้าน ได้แก่ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำคูณ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า และวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม 2) ผลเปรียบเทียบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา พบว่า ขนาดของชุมชนที่แตกต่างกัน ผู้นำชุมชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา คือ ผู้นำ นักการเมือง เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันจัดให้ความรู้คำแนะนำ ทำความเข้าใจให้กับประชาชนเกี่ยวกับความสำคัญของประชาชนที่มีต่อการเมืองท้องถิ่นพร้อมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยเพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักรู้และเข้าใจเกี่ยวกับระบบต่างๆและสิทธิหน้าที่ต่างๆของตนจนนำไปสู่การพัฒนาอย่างเป็นระบบและเปลี่ยนแปลงรูปแบบหรือลักษณะการเมืองท้องถิ่นต่อไปเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล พร้อมทั้งส่งเสริมให้ความรู้เพิ่มเติมในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างเต็มรูปแบบต่อไป

คำสำคัญ: วัฒนธรรมทางการเมือง, ประชาธิปไตย, ผู้นำชุมชน

Abstract

The purposes of this thesis were 1) study of democratic political culture of community leaders in Phayao Municipality, Phayao Province 2) Comparison of democratic political culture of community leaders in Phayao Municipality, Phayao Province 3) Propose guidelines for the development of democratic political culture of community leaders in Phayao Municipality, Phayao Province. The study was mixed methods research between quantitative research and qualitative research. The quantitative data were collected from 391 population eligible to vote at both national and local levels by questionnaires, and data were analyzed by descriptive statistics including percentage, mean and standard deviation. Qualitative data were collected using a schedule interview from 25 key informants as the local leaders and local community leaders, and content analysis was used for analyzing qualitative data. Results of the study were as follows: 1) The democratic political culture of community leaders in Phayao Municipality was at the highest level in all aspects, namely narrow political culture, civilian political culture and participatory political culture. 2) The comparison of democratic political culture of community leaders in Phayao Municipality, Phayao Province, found that the size of the community was different. Community leaders have a democratic political culture. There was a statistically significant difference at the 0.05 level. 3) Guidelines for the development of democratic political culture of community leaders in Phayao Municipality, Phayao Province, namely leaders, politicians, officials and relevant agencies must jointly provide knowledge and advice. Understanding the people's importance to local politics, as well as providing knowledge about democratic governance in order to raise people's awareness and understanding about the various systems and their rights and duties until This leads to systematic development and further changes in local political patterns or characteristics for effective and effective coexistence in society, as well as to promote additional knowledge in other areas related to lead the transformation and further development in full.

Keywords: Political Culture, Democracy, Community Leaders

บทนำ

วัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมโดยอ้อมเป็นพื้นฐานของวิถีชีวิตทางการเมืองของพลเมืองและเป็นรากฐานของการจัดระเบียบทางการเมืองซึ่งก่อกำเนิดสถาบันการเมืองในสังคมนั้นๆ ดังนั้น ด้วยตระหนักในความสำคัญของวัฒนธรรมทางการเมืองดังเช่นที่วาทันท์นักสังคมวิทยาการเมืองจึงได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองและเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการ “ปรับเปลี่ยน” หรือ “พัฒนา” วัฒนธรรมทางการเมืองให้เกื้อกูลหรือเป็นประโยชน์ต่อวิถีชีวิตทางการเมืองของพลเมืองหรือต่อระบอบการเมืองแบบใดแบบหนึ่งตามความประสงค์ของการพัฒนาการเมืองในยุคหนึ่งๆ (จรัส สุวรรณมาลา, 2553) ดังนั้น วัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นคำสำคัญในเชิงวิชาการที่ได้รับความนิยมมากพอสมควรโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่ได้นำเอาแนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ทางรัฐศาสตร์ในสมัยที่ยุคพฤติกรรมศาสตร์มีความก้าวหน้าพอสมควร หรืออาจเรียกได้ว่าสาขาวิชารัฐศาสตร์เปลี่ยนมาให้ความสนใจกับการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์ นับแต่สงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา ส่งผลให้วิชาทางรัฐศาสตร์และสังคมวิทยา มาบรรจุในการศึกษาถึงเรื่องราวทางการเมือง (Politics) กล่าวคือ เป็นการมุ่งศึกษาถึงเรื่องทัศนคติ แรงจูงใจ ความเชื่อ และค่านิยมทางการเมืองของบุคคล เพื่อให้ได้คำตอบว่าความเชื่อทัศนคติและค่านิยมที่เป็นจริงของมนุษย์ในทางการเมืองคืออะไรกันแน่ (เทียนชัย วงษ์ชัยสุวรรณ, 2551)

วัฒนธรรมทางการเมืองของประเทศตะวันตกของการปกครองในระบอบเก่าอาจจะมีเหมาะสมกับการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ แต่อาจไม่สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ในช่วงรอยต่อประวัติศาสตร์ทางการเมืองตะวันตกจะเห็นได้ว่า ระบอบการปกครองประชาธิปไตยเกิดขึ้นหลังจากการล่มสลายของการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมทางการเมืองตะวันตกในระบอบเก่ามีการเปลี่ยนแปลงความรู้สึก ความคิด ค่านิยม วิถีชีวิต ความเคยชินของคนในสังคมในระบอบการปกครองแบบเก่าก็ได้รับการสั่นคลอนและเริ่มเปลี่ยนแปลงตามไป กล่าวคือ ความรู้สึก ความคิด ค่านิยม ความเคยชินของประชาชนที่มีต่อผู้ปกครองรัฐ (พระเจ้าแผ่นดิน) ระบบกฎหมาย ระบบการปกครองอำนาจรัฐในระบบเก่าเริ่มหมดความสำคัญลงไปทีละน้อย เหตุที่เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าวเนื่องมาจากเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงการใช้อำนาจของผู้ปกครองรัฐที่กระเทยสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจน ประชาชนมีแนวคิดการต่อต้านขึ้น (เกรียงไกร เจริญธวัช, 2552, หน้า 152) และเมื่อกล่าวถึงวัฒนธรรมทางการเมืองของไทย ได้มีนักรัฐศาสตร์ ดังเช่น สุรัชย์ ศิริไกร ได้วิเคราะห์ว่าประชาธิปไตยของไทยนั้น นับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมานั้น ประสบความสำเร็จล้มเหลวตลอดมา เนื่องจากผู้นำทางการเมืองไม่ว่าจะมาจากการยึดอำนาจโดยสถาบันกองทัพหรือรัฐบาลที่มาจากพลเรือนนั้น เน้นไปที่การสร้างสถาบันทางการเมืองแต่เพียงอย่างเดียว คือ ให้ความสำคัญกับการสร้างร่างรัฐธรรมนูญ การพัฒนาความเข้มแข็งของพรรคการเมือง การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการสร้างองค์กรอิสระขึ้นมาตรวจสอบควบคุมการใช้อำนาจสถาบันทางการเมืองอื่นๆ รวมทั้งการคิดค้นระบบการเลือกตั้ง แต่ละเลยไม่ให้ความสำคัญพัฒนาในเรื่องวัฒนธรรมทางการเมือง ที่เป็นแบบแผนและพฤติกรรมทางการเมืองของพลเมืองในสังคม จึงอาจกล่าวได้ว่าการเมืองแบบประชาธิปไตยของไทยสนใจแต่เพียงรูปแบบหรือโครงสร้างทางการเมืองมากกว่าส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระ (สุรัชย์ ศิริไกร, 2557) สอดคล้องกับพรอัมรินทร์ พรหมเกิด (2557, หน้า 67) ที่มองว่า การสร้างประชาธิปไตยให้เข้มแข็งนั้น ไม่ควรหมายเพียงแค่การสร้างสถาบันทางการเมืองขึ้นมาชุดหนึ่ง หรือกระบวนการสร้างระบบนิติรัฐและรัฐบาลที่มีประสิทธิภาพขึ้นมาบริหารประเทศเท่านั้น หากแต่เพียงต้องสร้างการบ่มเพาะวัฒนธรรมทางการเมืองให้ฝังรากลึกถึงตัวของ

พลเมืองแต่ละคนด้วย เพราะฉะนั้น ประเทศที่มีการบ่มเพาะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบพลเมืองน้อยมาก เนื่องจากการเปลี่ยนผ่านจากระบอบเผด็จการไปสู่ประชาธิปไตยอย่างรวดเร็ว จะทำให้เกิดปัญหาในการรักษาระบบการเมืองที่พึงประสงค์ไว้เป็นอย่างมาก

อย่างก็ตามอาจกล่าวได้ว่า ในสังคมไทยนั้นจึงไม่อาจจะหวังให้ระบอบประชาธิปไตยเข้มแข็งและทำงานได้ดีโดยอาศัยเพียงแต่การมีรัฐธรรมนูญที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่ดี หรือการมุ่งเน้นระบบ โครงสร้าง และสถาบันทางการเมืองในระบบรัฐสภาแต่เพียงประการเดียว ตามแนวคิดทางสังคมวิทยาการเมืองเห็นว่า ระบบการเมืองและระบบสังคมนั้น แท้จริงแล้วมิได้เป็นเพียงผลผลิตจากการวางระบบ โครงสร้าง และสถาบันทางการเมืองเท่านั้น หากแต่ยังเป็นเพียงผลผลิตของพฤติกรรมและแบบแผนทางการเมือง นั่นคือ วัฒนธรรม จารีต ประเพณี ความเชื่อ และความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคมนั้นๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบการเมืองอีกด้วย หรือเรียกว่า “วัฒนธรรมทางการเมือง” นั้นเอง แต่เนื่องจากวัฒนธรรมทางการเมืองอาจเปลี่ยนแปลงได้และการเปลี่ยนแปลงนั้นมีอัตราไม่เท่าเทียมกันในแต่ละสังคมหรือชุมชนปัญหาวัฒนธรรมทางการเมืองของเทศบาลเมืองพะเยา พบว่า สามารถแยกออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1) ประชาชนขาดความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเทศบาล กล่าวคือ ประชาชนส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลมักเพิกเฉยต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองภายในเทศบาล ประชาชนส่วนใหญ่ยังเข้าใจว่าเทศบาลคืออะไร มีหน้าที่อะไร แตกต่างจากการปกครองท้องถิ่นอย่างไร นอกจากนี้ ประชาชนยังไม่มีความเข้าใจว่าเทศบาลซึ่งเป็นการปกครองท้องถิ่นแตกต่างจากการปกครองระดับชาติอย่างไร ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ออกไปสิทธิในการเลือกตั้ง เมื่อมาใช้สิทธิเลือกตั้งจึงเปิดโอกาสให้มีการเมืองท้องถิ่นทุจริตเลือกตั้งได้ง่าย เมื่อกระบวนการได้มาซึ่งนักการเมืองท้องถิ่นอันเป็นจุดเริ่มต้นของการบริหารเทศบาลมีปัญหาแล้ว การบริหารเทศบาลก็มีปัญหาตามไปด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นกัน 2) นักการเมืองท้องถิ่นขาดวัฒนธรรมทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย กล่าวคือ ไม่รู้ถึงสิทธิหน้าที่ของตนเองและในบางครั้งใช้สิทธิกฎหมายเกินขอบเขต จนส่งผลให้การทำงานของเทศบาลไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง เช่น การจ้องโค่นล้มฝ่ายบริหารของเทศบาล การผูกขาดของการใช้อำนาจจนขาดความโปร่งใส การไม่รับร่างหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีของเทศบาลอย่างไม่มีเหตุผลอย่างเพียงพอ และการเล่นพรรคเล่นพวกในการบริหารงานเทศบาล (เทศบาลเมืองพะเยา, 2561, หน้า 17-18)

เพราะเหตุนี้ ผู้วิจัยเห็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาดังนั้นปัญหาของระบบการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน และนักการเมืองในเขตเทศบาลพะเยาจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข เพื่อปลูกฝังและสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองให้กับประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา
2. เพื่อเปรียบเทียบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ (Interview) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป ในเทศบาลเมืองพะเยา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา จำนวน 17,299 คน โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการกำหนดจากประชากรที่มีสิทธิเลือกตั้งทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น ปี พ.ศ. 2546 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 391คน โดยคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาร์ยามาเน่ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ชุมชน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. วัดศรีโคมคำ	903	20
2. วัดบุญยืน	1,559	35
3. วัดไชยอาวาส	1,052	24
4. วัดหลวงราชสันฐาน	1,501	34
5. วัดศรีอุโมงค์	1,529	35
6. วัดราชคฤห์	937	21
7. วัดหัวข่วงแก้ว	990	22
8. วัดลี	815	18
9. วัดศรีจอมเรือง	488	11
10. วัดเมืองชุม	1,615	37
11. วัดภูมินทร์	1,883	43
12. วัดอินทร์ฐาน	1,465	33
13. วัดปาลานคำ	1,683	38
14. ร่มโพธิ์ทอง	879	20
รวม	17,299	391

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ซึ่งใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ประเภท คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) มีรายละเอียดดังนี้

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา มี 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลบางประการของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert, 1967, 90)

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา 3 ด้าน 1) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบ 2) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า 3) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม

2.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ใช้สำหรับสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายจำนวน 25 รูป/คน สัมภาษณ์ 3 รูปแบบ คือ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา จำนวน 3 รูปแบบ ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย 1) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบ 2) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า 3) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เพื่อที่จะได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ใหม่ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมเป็นขั้นตอน คือ หลังจากการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว แล้วนำข้อมูลที่ได้มาเปลี่ยนแปลงเป็นรหัสตัวเลขบันทึกลงในโปรแกรมการวิจัยทางสถิติ ดังนี้

3.1 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ 1) นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้องในการตอบแบบสอบถามแล้วนำมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์เพื่อมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการบันทึกคะแนนแต่ละข้อของแต่ละคนลงในแบบลงรหัส (Coding Form) 2) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ 3) การวิเคราะห์ข้อมูล คือ 1) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานะภาพ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์สอน วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) 2) ระดับสภาพวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนจากการตอบแบบสอบถาม 3) แปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543) 4) ข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิดจากนั้นจะทำการวิเคราะห์ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency)

3.2 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ดังต่อไปนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยจัดกลุ่มข้อมูลของการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ (Data

Grouping) จากนั้นจึงได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) 2) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Techniques) และประมวลผลเข้าด้วยกันเพื่อให้เห็นภาพรวมแล้วนำเสนอเป็นการเขียนแบบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมือง จังหวัดพะเยา พบว่า โดยภาพรวมทั้ง 3 รูปแบบ อยู่ในระดับสูงสุด เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า มีระดับสูงสุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า และวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.22 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมือง จังหวัดพะเยาในภาพรวมทั้ง 3 ด้าน

n=391

วัฒนธรรมทางการเมือง	ระดับวัฒนธรรมทางการเมือง		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบ	4.46	0.24	สูงที่สุด
2. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า	4.40	0.20	สูงที่สุด
3. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม	4.32	0.30	สูงที่สุด
โดยรวม	4.39	0.22	สูงที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับสูงสุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.22 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 และค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.24 รองลงมา คือ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.20 ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.30 ตามลำดับ

2. ผลเปรียบเทียบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา พบว่า ขนาดของชุมชนที่แตกต่างกัน ผู้นำชุมชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ผลปรากฏตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบขนาดของชุมชนกับค่าเฉลี่ยรายคู่ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา โดยรวม

ขนาดของชุมชน	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
	($\bar{X} = 4.49$)	($\bar{X} = 4.42$)	($\bar{X} = 4.48$)
ขนาดเล็ก ($\bar{X} = 4.49$)	-	0.07*	0.01
ขนาดกลาง ($\bar{X} = 4.42$)			0.06*
ขนาดใหญ่ ($\bar{X} = 4.48$)			-

หมายเหตุ * แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้นำชุมชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนขนาดเล็กมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย โดยรวม มากกว่าผู้นำชุมชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้นำชุมชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนขนาดใหญ่ มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย โดยรวม มากกว่าผู้นำชุมชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้นำชุมชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนขนาดเล็กมีวัฒนธรรมทางการเมืองโดยรวมไม่แตกต่างกันผู้นำชุมชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนขนาดใหญ่

3. แนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา คือ ผู้นำ นักการเมือง เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันจัดให้ความรู้ คำแนะนำ ทำความเข้าใจให้กับประชาชนเกี่ยวกับความสำคัญของประชาชนที่มีต่อการเมืองท้องถิ่นพร้อมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยเพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักรู้และเข้าใจเกี่ยวกับระบบต่างๆและสิทธิหน้าที่ต่างๆของตนจนนำไปสู่การพัฒนาอย่างเป็นระบบและเปลี่ยนแปลงรูปแบบหรือลักษณะการเมืองท้องถิ่นต่อไปเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล พร้อมทั้งส่งเสริมให้ความรู้เพิ่มเติมในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างเต็มรูปแบบต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

สภาพวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมือง จังหวัดพะเยา พบว่า โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับสูงที่สุด เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า มีระดับสูงสุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า และวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม ดังที่ สาทิตร์ ก้อนอาทร (2551) ได้ทำผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ ในภาพรวมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนอยู่ในระดับมาก

สภาพวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมือง จังหวัดพะเยา วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบ ดังที่ภิชฌุ แก้วยอด (2550) ได้ทำการวิจัยผลพบว่า ชุมชนกะเหรี่ยงมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบ แบบไพร่ฟ้า กล่าวคือ ด้านแนวคิดเห็นเกี่ยวกับการปกครอง มีความเชื่อและประเพณีในแบบดั้งเดิมของตน ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทย อยู่ในระดับมีความรู้มาก และด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองระดับชาติ อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ

ตัวแปรทั้งอายุ การศึกษา และศาสนา มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมืองของชุมชนกะเหรี่ยงโดยกลุ่มที่มีอายุมาก

สภาพวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมือง จังหวัดพะเยา วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า ดังที่ บันเทิงศักดิ์ มหามัตร์ (2552) ได้ทำการวิจัยผลพบว่า พนักงานส่วนตำบลมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า ซึ่งเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีลักษณะของการมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมากขึ้น แต่ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองยังไม่มีมากนัก จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลที่ส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบนี้ เช่น ปัจจัยที่มีอิทธิพลของสื่อมวลชนที่ถ่ายทอดข่าวสารทางการเมืองต่างๆ มีมากขึ้น ประกอบกับงานในหน้าที่ที่ต้องมีส่วนร่วมใกล้ชิดกับงานทางการเมืองต่างๆ ในการเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง

สภาพวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมือง จังหวัดพะเยา วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม ดังที่วุฒิสักดิ์ บุตน์ (2550) ได้ทำการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองของชาวบ้านห้วยหลิมสามารถพบได้ 2 รูปแบบ คือ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม และวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า โดยกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้นำชุมชน ทั้งในส่วนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการนั้น และผู้ที่ใกล้ชิดกับผู้นำชุมชน มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม และดังที่ พิชราภรณ์ โรจนบุรานนท์ (2552) ได้ทำการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับชาติ/ระบบการเมืองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด การมีส่วนร่วมของประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง โดยการมีส่วนร่วมด้านการใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมืองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน พบว่า ความสัมพันธ์ทางตรงความคิดเห็น เกี่ยวกับชาติ/ระบบการเมือง ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบัน และความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการเมือง โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กับการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ความคิดเห็นเกี่ยวกับชาติ /ระบบการเมือง ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาบัน

องค์ความรู้การวิจัย

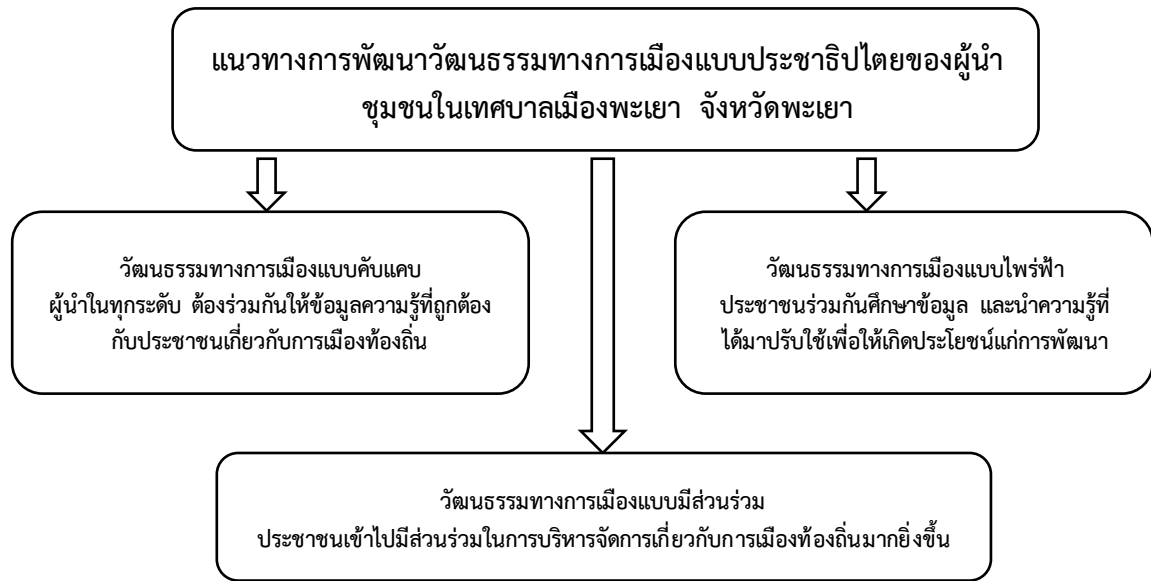
องค์ความรู้การวิจัยเป็นแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา 3 ด้าน คือ

1. แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบ ผู้นำในทุกระดับต้องร่วมกันให้ข้อมูลความรู้ที่ถูกต้องกับประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น

2. แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนร่วมกันศึกษาข้อมูล และนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การพัฒนา

3. แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังแสดงภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ผู้นำควรส่งเสริมให้ประชาชนติดตามข่าวสารบ้านเมืองอยู่เสมอเพื่อให้ตามทันสถานการณ์การเมืองที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา
 - 1.2 ผู้นำควรกระตุ้นให้ประชาชนมีความตื่นรู้และมีความเข้าใจในสิทธิขั้นพื้นฐานในเรื่องของการเมืองอยู่เสมอเพื่อให้ประชาชนเล็งเห็นถึงความสำคัญของตนเองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบัน
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ในกลุ่มประชากรที่มากขึ้นเพื่อเป็นการเปรียบเทียบเป็นแนวทางการพัฒนาอย่างทั่วถึง
 - 2.2 ควรเพิ่มการศึกษารูปแบบการปกครองอื่น ๆ ในการบริหารและปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องให้มากยิ่งขึ้น
 - 2.3 ควรมีการเพิ่มเครื่องมือในการวิจัยด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพล้วน หรือการวิจัยด้วยสถิติขั้นสูง เช่น ปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2558). **คลื่นลูกที่ห้า: ประชาณัฐสังคม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ซัสเซสมิเดีย.
- จรัส สุวรรณมาลา. (2553). **วัฒนธรรมการเมืองท้องถิ่นในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทศบาลเมืองพะเยา. (2561). **แผนพัฒนาสามปี 2561-2562** เทศบาลเมืองพะเยา: จังหวัดพะเยา.
- เทียนชัย วงษ์ชัยสุวรรณ. (2551). **รัฐศาสตร์ร่วมสมัย: แนวการวิเคราะห์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ผู้จัดการ.
- บันเทิงศักดิ์ มหามาตร. (2552). **วัฒนธรรมทางการเมืองของพนักงานส่วนตำบล ในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พัชรภรณ์ โรจนบุรานนท์. (2552). **วัฒนธรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2556). **สังคมวิทยาการเมือง**. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภิชณุ แก้วยอด. (2550). **วัฒนธรรมทางการเมืองในชุมชนกะเหรี่ยง ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน**. การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วุฒิสักดิ์ บุตน์. (2550). **วัฒนธรรมทางการเมืองของชาวบ้าน: ศึกษาเฉพาะกรณีชาวบ้านหมู่บ้านหวานหลิม ตำบลมะบ้า กิ่งอำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สาวิตรี ก้อนอาทร. (2551). **วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- สุรัชย์ ศิริไกร. (2557). **การพัฒนาประชาธิปไตยโดยปราศจากการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมและจริยธรรมทางการเมือง**. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ เรื่อง วัฒนธรรมทางการเมือง จริยธรรมและการปกครอง. วันที่ 8-10 พฤศจิกายน 2557 ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ.
- Likert, Rensis. (1967). **The Method of Constructing and Attitude Scale**. in *Reading in Attitude Theory and Measurement*. Fishbein Martin Ed. New York: Wiley & Son.